

EUROPA pentru mine

Susținere și oportunități europene

februarie, 2019

Această publicație a fost produsă cu suportul financiar al Uniunii Europene. Conținutul ei este responsabilitatea exclusivă a autorilor – Asociația Presei Independente – și nu reflectă în mod neapărat poziția Uniunii Europene.

Europa pentru oameni

Drumuri și apeeducte, școli și centre de sănătate, iluminare stradală și frigider pentru producătorii agricoli, susținere pentru micile afaceri, dar și pentru marile industrii, resuscitarea economică și reformarea instituțiilor statului, turism rural și proiecte sociale pentru persoanele cu dizabilități sau cele aflate în dificultate...

Sunt zeci și sute de inițiative de infrastructură, sociale sau economice, care au menirea să îmbunătățească viața oamenilor din Republica Moldova și care sunt desfășurate, în țara noastră, cu susținerea financiară a Uniunii Europene. Astfel, de ani buni, Republica Moldova are parte de cel mai mare sprijin european pe cap de locuitor, iar asta înseamnă că – de o manieră fie vizibilă, fie mai voalată – această susținere ne face viața mai bună și ne ajută să ne schimbăm la față țara.

Lucrurile s-au dinamizat și mai mult odată cu semnarea, în 2014, a Acordului de Asociere cu UE, Chișinăul beneficiind de asistență pentru realizarea reformelor structurale și economice stipulate în Acord, și pentru dezvoltarea Zonei de Liber Schimb cu UE, lansată în toamna aceluiași an. Iar lucrul cel mai important este că nu există localitate, în care să nu fi ajuns banii contribuabilului european, fie că este vorba de raioanele de Nord, de Găgăuzia sau de regiunea transnistreană.

Publicația pe care o aveți în față nu este un raport financiar – sunt doar câteva exemple de realizări concrete care ne arată, odată în plus, că, prin tot ce face, Europa este „pentru oameni” și pentru viitorul lor. Inclusiv pentru oamenii din Republica Moldova.

Echipea editorială

Mere mai bune și mai frumoase, datorită fondurilor europene

Sursa: Pagina de Facebook a Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova

Olga Serbușco este una dintre antreprenoarele de succes din Republica Moldova. Totul a început în 2011, când tânăra a decis să lanseze în satul său de baștină o afacere rurală: o livadă intensivă de meri. A pornit cu două hectare de pământ, pe care le primise moștenire de la bunica ei și, în scurt timp, și-a uimit consătenii din Grozasca, r-nul Ungheni, cu livada sa „atipică”. Vorba e că, din start, livada a fost gândită după model european: pomi aliniați în linii perfect drepte, cu soiuri unul ca unul, protejați de o plasă antigrindină performantă.

Pomii au simțit grija și dedicația antreprenoarei și a familiei acesteia, care o ajută la gestionarea afacerii. Astăzi, datorită standardelor și tehnologiilor de ultimă

generație, livada Olgăi Serbușco produce circa 200 de tone de mere anual. Iar deja în 2017, la prima ediție a Galei Premiilor AIPA, o sală întreagă o aplauda pentru titlul de „Cea mai de succes femeie-fermier a anului 2016”.

Performanța a fost posibilă perseverenței antreprenoarei, dar și fondurilor UE de care a beneficiat GT „Olga Serbușco”. Printre instrumentele de sprijin constant al sectorului agricol din țara noastră și la care au apelat deja sute de producători este Programul ENPARD Moldova – „Suport pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală”. Programul îi ajută pe agricultorii moldoveni să-și consolideze afacerile și să sporească, astfel, calitatea produselor și capacitatea de a penetra piața UE.

Uniunea Europeană sprijină REABILITAREA SISTEMELOR DE ALIMENTARE CU APĂ LA NIVEL LOCAL

Un singur control vamal la Palanca

Mobilitatea persoanelor, unul dintre principiile fondatoare ale UE, este extins și în vecinătatea spațiului comunitar. Un exemplu recent în acest sens este punctul comun de trecere a frontierei moldo-ucrainene de la Palanca, dat în exploatare în ultimele zile ale anului 2018. Noua infrastructură a permis instituirea unui control unic, respectiv șoferii și pasagerii traversează mult mai rapid frontiera.

Cu o investiție de 4,5 mln. de euro din partea UE și 1,68 mln. de la Guvernul Republicii Moldova, construit în cadrul unui proiect gestionat de către PNUD Moldova, punctul de trecere corespunde celor mai înalte rigori ale calității și securității la frontieră. Construcția este amplasată pe un teren de 2,6 hectare și include o clădire

administrativă modernă cu trei etaje, peste 30 de birouri pentru angajații Poliției de Frontieră și ai Serviciului Vamal din Republica Moldova și Ucraina, spații pentru controlul mărfurilor, al autoturismelor și al camioanelor.

Cu sprijinul UE, toate încăperile au fost dotate cu echipamente moderne, care sunt necesare pentru activitatea vameșilor și polițiștilor de frontieră, cu tehnică de calcul și cu mobilier. Potrivit estimărilor, controlul comun la granița moldo-ucraineană va fluidiza traficul, toate procedurile urmând să dureze mai puțin de zece minute. Astfel, dacă până în prezent pe la Palanca traversau frontiera circa 600 de mii de persoane anual, grație noii construcții numărul lor se poate dubla.

Cu „Livada Moldovei”, modernizăm sectorul horticol

Pentru a face produsele moldovenești mai competitive, iar intrarea lor pe piața UE mai ușoară, în ultimii ani a fost inițiat un amplu proces de re tehnologizare și modernizare a întreprinderilor agricole și a celor din industria alimentară. Toate aceste acțiuni sunt susținute masiv din fonduri europene și internaționale.

Unul dintre cele mai mari proiecte de acest gen este „Livada Moldovei”, lansat în iulie 2016 și care prevede credite și leasing preferențiale în valoare de 120 mln. de euro, oferite de Banca Europeană pentru Investiții (BEI). Proiectul va dura până în 2021, iar beneficiarii lui sunt producătorii de fructe, nuci, struguri de masă; întreprinderile procesatoare (ambalarea, calibrarea, înghețarea, uscarea și alte tipuri de prelucrare

a produselor horticole), cele pepiniere sau cele conexe (producătorii de ambalaje, etichete, utilaje, laboratoare de control al calității, construcția și renovarea halelor de producere, restructurarea sau înființarea unor noi plantații etc.). Suma maximă a finanțării este de cinci milioane de euro.

De finanțarea oferită prin „Livada Moldovei” au beneficiat peste 300 de agenți economici și 52.000 de gospodării țărănești din sectorul horticol. Banii au fost investiți în plantarea livezilor, dezvoltarea infrastructurii de post-recoltare și modernizarea instituțiilor de învățământ. Astfel, antreprenorii sunt sprijiniți ca să producă și să proceseze fructe de calitate ce pot fi vândute pe piețele europene.

Sursa: www.dcfra.md

Patru ani în Zona de Liber Schimb:

cu ce se mănâncă și ce s-a schimbat?

În iunie 2014, Republica Moldova și Uniunea Europeană semnează Acordul de Asociere care, între altele, stipulează crearea între cele două părți a unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC). Oportunitățile economice oferite, în acești peste patru ani, de ZLSAC sunt diverse și au permis creșterea exporturilor și crearea a cel puțin 15.000 de locuri de muncă în țara noastră.

UE, cel mai important partener comercial

În esență, crearea ZLS a avut drept scop eliminarea barierei tarifare și nontarifare din calea comerțului dintre Republica Moldova și UE. Potrivit unei analize realizate de „Expert-Grup”, după patru ani de punere în aplicare a ZLS, Uniunea Europeană rămâne cel mai important și de încredere partener comercial pentru producătorii autohtoni. Peste 2/3 din totalul exporturilor moldovenești ajung în UE, iar creșterea netă a acestora a ajuns la 367 milioane de euro în perioada 2015-2017. Această majorare a condus la crearea a cel puțin 15.000 de locuri de

Larisa și Gheorghe Cerven, proprietarii unei mici vinării din Vulcănești, își așteaptă vizitatorii în hanul dotat cu panouri solare. Sursa: Facebook

muncă. Specialiștii de la „Expert-Grup” consideră că, în lipsa ZLS, bugetul de stat ar fi pierdut peste șapte miliarde de lei în ve-

nituri, iar sectorul privat ar fi pierdut cel puțin 320 de milioane de euro în investiții în capital fix.

„Potențialul ZLS încă

urmează a fi explorat pe deplin. Accesul liber pe piața UE le oferă companiilor din Republica Moldova șansa de creștere, noi le încurajăm să depună toate eforturile și este esențial ca și autoritățile să sprijine businessul în valorificarea deplină a avantajelor ZLS prin crearea unor condiții mai bune pentru afaceri și realizarea reformelor necesare legate de comerț”, afirmă Vasile Plămădeală, consilier pe probleme de comerț la Delegația UE la Chișinău.

„EduJoc”, modelul

Ați auzit de „EduJoc” – jucăriile educaționale de lemn, care fac mai interesantă și mai dinamică viața copilașilor noștri? Sunt fabricate de către doi părinți entuziaști, Victoria Condrat și Igor Hâncu, iar în atelierul lor găsești cele mai diverse creații – de la puzzle-hărți cu Republica Moldova, România sau Europa, până la căluți, balasoare, cățeluși și oameni de zăpadă... Sunt un brand bine cunoscut pe piață, iar acest lucru a fost posibil inclusiv datorită fondurilor europene, de care au beneficiat tinerii antreprenori – „EduJoc” este doar una dintre sutele de companii care a apelat la Programul PARE 1+1 al Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

Programul de Atragere a

Remitențelor în Economie PARE 1+1, lansat în anul 2010, funcționează în baza regulii „1+1” – fiecare leu investit din remitențe este suplinit cu un leu în formă de grant. Beneficiarii de granturi pot fi cetățeni ai Republicii Moldova, care muncesc peste hotare și rudele lor de gradul I. În cei opt ani de implementare, a fost facilitat accesul la finanțare nerambursabilă pentru 1306 întreprinderi, în sumă de 257,12 milioane de lei.

Au crescut cel mai mult exporturile de produse oleaginoase și cerealiere:

Aceleași șanse, de la Nord la Sud

De aceeași părere este Ivan Cambur, directorul executiv al Asociației oamenilor de afaceri din Găgăuzia, „Next”, care spune că ZLS reprezintă o experiență pozitivă pentru antreprenorii din regiune. „Multe companii au primit ajutorul UE și acest Acord îi motivează pe tineri să rămână în țara lor și să investească. Este important faptul că sunt sprijiniți cei aflați la început de cale”, susține Ivan Cambur. În plus, menționează el, oamenii care au avut curajul să pună pe roate o afacere au înțeles că există șanse reale de a ajunge pe piețe internaționale.

Un exemplu reușit în acest sens sunt Larisa și Gheorghe Cerven, proprietarii unei mici vinării din Vulcănești, Găgăuzia. Datorită unui grant european, ei au instalat panouri solare pe acoperișul hanului pe care îl dețin și, astfel, au reușit să reducă factura la energie. În plus, datorită sprijinului UE, ei au creat cinci locuri de muncă în vinărie și alte cinci locuri - la han. „Lucrătorii noștri sunt toți din Vulcănești și acum ei își pot construi un

viitor acasă”, spune Larisa Cerven.

Un potențial încă neexplorat pe deplin

Contrar așteptărilor, cele mai mari efecte ale liberalizării comerțului cu UE s-au observat în cazul exportului de produse agroalimentare, deși inițial acestea nu erau considerate suficient de competitive pe piața europeană. Astfel, exportul de agroalimentare a crescut cu 44%, față de creșterea cu 11% a exportului industrial, se arată în analiza „Expert-Grup”. La fel, crearea ZLS a impulsat creșterea economică, a veniturilor bugetare, a importurilor, a investițiilor și a ocupării. Iar contribuția ZLS la creșterea exporturilor spre UE, estimată la 410 mln. USD între anii 2015-2017, a impulsat creșterea PIB-ului cu 7% sau cu cca. 1,5 miliarde USD. Totuși, economiștii susțin că potențialul ZLSAC încă nu a fost explorat pe deplin, mai ales că prima perioadă a fost marcată de criza bancară și politică, dar și de seceta din 2015. „În anii următori efectele ZLSAC vor putea fi mult mai semnificative”, se menționează în analiza „Expert-Grup”.

După www.moldova.org

În jurul lumii, cu „Filierea Vinului”

Pentru orice locuitor al Republicii Moldova, strugurele și vița de vie se asociază cu țara natală, cu tradițiile și cu bunăstarea. Căci, pentru o țară producătoare de vin, sectorul vitivinicol este și unul strategic pentru economie. Ca să redreseze și să modernizeze acest sector strategic, afectat inclusiv de embargo-urile impuse în câteva rânduri de Federația Rusă, în anii 2012-2017 Guvernul, în parteneriat cu Banca Europeană de Investiții (BEI), a realizat Programul „Filierea Vinului”.

Cu un buget de 75 de milioane de euro (împrumut pe o perioadă de 12 ani cu o dobândă de cca. 5%) și cu un slogan sugestiv – „Soluția investițiilor

inteligente”, Programul a contribuit la schimbări structurale în industria vinicolă a țării prin modernizarea și tehnologizarea întregului lanț valoric al ramurii vitivinicole. De creditele avantajoase au beneficiat întreprinderi vinicole, viticole și pepiniere; companii mari, afirmate de ani buni pe piață, dar și mici producători. Obiectivul major a fost diversificarea piețelor de desfacere. Pentru aceasta, vinificatorii au înființat noi plantații de viță de vie, au re tehnologizat întreprinderile, au sporit calitatea vinului și l-au promovat sub un brand comun de țară. Și au reușit!

În 2017, sectorul vitivinicol din Republica Moldova a atins cel mai

mare volum de producere din ultimii ani – 18 mln. de decalitre, iar valoarea exporturilor a ajuns la peste 128 mln. USD. Companiile vinicole autohtone și-au îmbunătățit recoltele de struguri și au câștigat teren pe plan extern. Vinurile moldovenesti sunt mult mai apreciate și mai cotate pe piețele externe, iar costul per litru este net mai mare față de indicatorii din 2016 și 2015. Astăzi, circa 60% din vinul îmbuteliat în țara noastră sunt comercializate pe piețele din Europa și Asia. Aproape jumătate din vinurile îmbuteliate ajung pe piața Uniunii Europene, ceea ce înseamnă că, în sectorul vitivinicol, Acordul de Asocieră dă roade.

Sursa: www.dcfta.md

unui IMM de succes

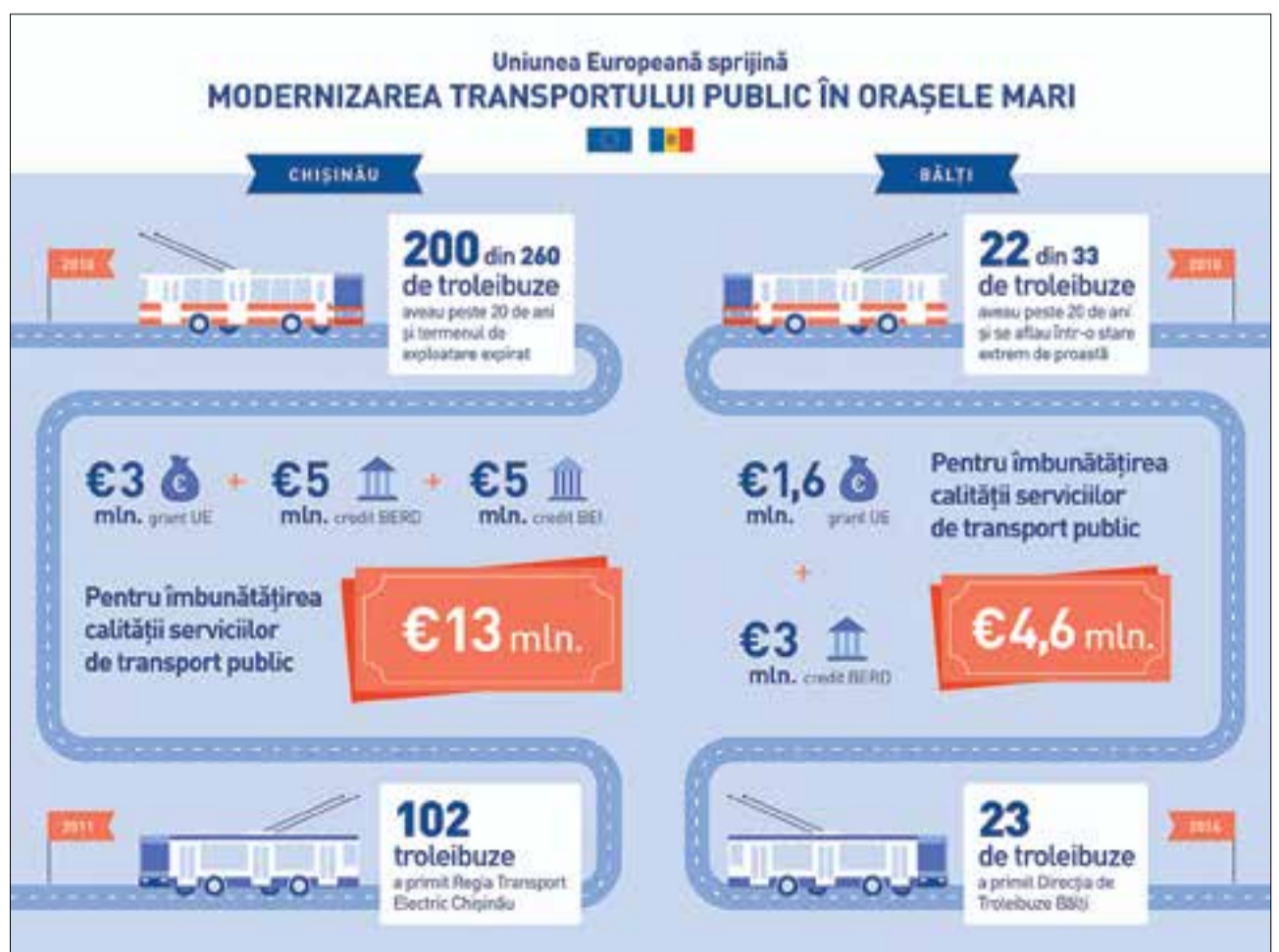
Suma totală a investițiilor planificate în economie este de peste 804,34 de milioane de lei.

ODIMM a fost creată în 2007 și oferă sprijin tuturor celor care doresc să pornească un business în Republica Moldova. Cei cu experiență învață cum să-și mărească și să-și facă mai puternică afacerea, debutanților le sunt puse la dispoziție resurse informaționale, de instruire și financiare. Aria geografică și de activitate a întreprinderilor care s-au lansat ori s-au consolidat datorită ODIMM este diversă – de la Nordul la Sudul republicii, de la producție la servicii și de la agricultură la zootehnie. Un accent

aparte este pus pe abilitarea femeilor, a tinerilor și a migranților care își doresc să revină acasă și să pornească o afacere.

Din start, pentru diversele programe și proiecte destinate micilor antreprenori, ODIMM a beneficiat de sprijinul permanent al Uniunii Europene. Printre inițiativele cele mai de impact se numără PARE 1+1, PNAET, Fondul de garantare a creditelor, Incubatoarele de Afaceri, „Business Academy for Women”. Menționăm că UE se angajează să sprijine în continuare dezvoltarea afacerilor în Republica Moldova, acesta fiind un element important pentru punerea în aplicare a Zonei de Liber Schimb cu spațiul comunitar.

Sursa: Facebook

Asistența medicală de urgență mai calitativă, datorită SMURD

„O nouă operațiune SMURD în Republica Moldova. Un bărbat în stare gravă din Orhei a fost transportat de urgență la un spital din București... Pe durata drumului, pacientul a fost monitorizat de echipajul format din medici și paramedici... De la începutul anului curent au fost efectuate 57 de intervenții terestre SMURD pentru acordarea asistenței calificate cetățenilor Republicii Moldova...”. Sunt doar câteva frânturi din zecile de știri pe care le auzim sau citim aproape zilnic și care reflectă activitatea Serviciului Mobil de Reanimare și Descarcerare în Republica Moldova.

SMURD este un proiect transfrontalier România - Republica Moldova - Ucraina și este finanțat de Uniunea Europeană. Scopul lui este crearea unui sistem integrat comun de monitorizare și de atenuare a consecințelor dezastrelor, și creșterea capacității de răspuns a serviciilor mobile de urgență, reanimare și descarcerare. Pentru aceasta, în echipele SMURD muncesc cot la cot polițiști, medici, salvatori și paramedici, iar

elicopterul SMURD din România intervine în cazul unor situații de urgență și pe teritoriul Republicii Moldova. În dotarea serviciului se află mai multe autospeciale performante, utilate cu echipamente de ultimă generație.

A fost lansat la Bălți, la 28 august 2014, cu cinci autospeciale performante

pentru acordarea ajutorului în situații de urgență (terapie intensivă și resus-

citare), donate de Guvernul de la București și care au costat circa 500 de mii de euro. Proiectul și-a dovedit eficiența în doar câteva luni, salvând mai multe vieți omenești, iar deja în septembrie 2015 elicopterul SMURD transporta peste Prut primul pacient din Republica Moldova. Din 2016, serviciul a fost extins în regiunile de sud și centru ale republicii, la Edineț și Cahul, astfel încât astăzi SMURD poate opera pe întreg teritoriul țării. În plus a fost suplimentat numărul de ambulanțe și de autospeciale, au fost identificate noi piste pentru elicoptere și au fost instruiți specialiștii.

Potrivit datelor Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, de la lansarea Serviciului Mobil de Reanimare și Descarcerare din Republica Moldova, de asistență calificată au beneficiat aproape 15 mii de oameni. Totodată, menționează IGSU, 23 de intervenții au fost misiuni transfrontaliere pentru acordarea asistenței cetățenilor țării noastre. Pe moment, durata de acțiune a proiectului este până în anul 2020.

Iernile sunt mai calde, cu proiectele de eficiență energetică

...În 2013, doi medici și un economist au lansat în comuna Ghidighici din mun. Chișinău o linie de producere a brichetelor din rumeguș de lemn – combustibil eco tot mai apreciat. Instalația a fost cumpărată, în leasing, datorită Proiectului „Energie și Biomasă”. Așa începe una dintre sutele de povești ale beneficiarilor proiectelor de eficiență energetică, realizate în Republica Moldova cu sprijinul Uniunii Europene – persoane fizice, agenți economici sau instituții publice.

Proiectul „Energie și Biomasă” a avut o durată de șapte ani (2011-2018), un buget de 23,97 mln. de euro (23,41 mln. oferiți de UE și 560 mii de PNUD). Cifrele de final fac dovada faptului că, datorită susținerii Uniunii Europene, se deschid noi oportunități, iar calitatea vieții oamenilor devine mai bună. Astfel:

- 265** de școli, grădinițe, centre comunitare și spitale au înlocuit încălzirea pe cărbune și gaze pe sisteme moderne de încălzire pe biomasă
- 70** de grădinițe și spitale folosesc apă caldă produsă de energia solară
- 199.000** de persoane beneficiază de energie sigură și curată, produsă în țară
- 35** de afaceri de producere a biocombustibilului și de valorificare a biomasei au fost create/extinse
- 600** noi locuri de muncă la centralele termice pe biomasă
- 465** de școli studiază cursul de energie regenerabilă și eficiență energetică
- 25.000** de elevi știu cum poți produce energie de la soare, vânt, apă, biomasă
- 1000** de familii și microîntreprinderi se încălzesc cu energie verde, datorită subvențiilor de 1300/500 de euro pentru fiecare sistem achiziționat
- 186** de sate și orașe beneficiare ale proiectului.

„Echipa mobilă”, în ajutorul persoanelor cu dizabilități

În primăvara lui 2017, cu ajutorul Uniunii Europene, în Republica Moldova a apărut un nou serviciu social – „Echipa Mobilă”, al

cărei concept și misiune este să le ofere persoanelor cu dizabilități servicii sociale de calitate acasă. Cele cinci echipe mobile funcționează în raioanele Căușeni, Ștefan Vodă, Slobozia și Tiraspol, precum și în UTA Gagauz-Yeri – regiuni în care se constată o lipsă acută a serviciilor sociale adresate persoanelor cu dizabilități. Alcătuită din asistent social, psiholog și asistent medical, Echipa mobilă oferă gratuit asistență socială, medicală (kinetoterapie și logopedie) și psihologică (dezvoltarea abilităților pentru viață independentă) la domiciliul persoanelor cu dizabilități, dar și consiliere pentru cei

implicați în procesul de îngrijire și de incluziune a lor. La recepționarea cererilor, prioritate li se dă familiilor în

care sunt copii cu nevoi speciale și celor care locuiesc în satele mai depărtate de centrele raionale, unde nu există policlinici, medici sau asistenți sociali.

„Echipele mobile” au fost înființate de către Proiectul „Servicii sociale adresate persoanelor cu dizabilități pentru susținerea măsurilor de promovare a încrederii între ambele maluri ale Nistrului”, finanțat de UE. Datorită acestuia, a fost utilat biroul, au fost angajați și instruiți specialiștii, iar pentru a asigura o mai bună funcționalitate a echipelor, fiecare dintre ele a fost dotată cu câte un automobil.

După www.euneighbours.eu

